

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
DOMENIUL: FILOLOGIE

**MITE KREMnitz – UN SPIRIT GERMAN
PROMOTOR AL LITERATURII ROMÂNEȘTI
PESTE HOTARE
(TEZĂ DE DOCTORAT – REZUMAT)**

Conducător științific

Prof.univ.dr. CONSTANTIN CUBLEȘAN

Doctorand

VALENTIN TODESCU

ALBA IULIA

2013

CUPRINS

I. ARGUMENT.....	5
II. MITE KREMnitz – ASPECTE ALE VIEȚII.....	7
III. MITE KREMnitz ȘI TITU MAIORESCU.....	11
IV. MITE KREMnitz ȘI MIHAI EMINESCU.....	17
4.1. AMINITIRILE FUGARE.....	17
4.2. ABORDAREA LUI LOVINESCU.....	26
V. MITE KREMnitz ȘI JUNIMEA.....	29
VI. MITE KREMnitz ȘI CARMEN SYLVA.....	35
6.1. RELAȚIILE PERSONALE.....	35
6.2. COLABORAREA ÎN PLAN LITERAR.....	42
6.2.1. ANTOLOGIILE DE TRADUCERI.....	42
6.2.2. DITO ȘI IDEM.....	43
6.2.2.1. AUS ZWEI WELTEN.....	46
6.2.2.2. FELDPOST.....	50
6.2.2.3. ANNA BOLEYN.....	52
6.2.2.4. IN DER IRRE.....	52
6.2.2.5. RACHE.....	55
6.2.2.6. CORESPONDENȚA CARMEN SYLVA – MITE KREMnitz.....	56
VII. MITE KREMnitz – TRADUCĂTOAREA.....	59
7.1. LITERATURA ROMÂNĂ ÎN SPAȚIUL GERMAN ÎN PERIOADA 1850 – 1918.....	59
7.2. TRADUCERILE DIN LITERATURA ROMÂNĂ.....	64
7.2.1. RUMÄNISCHE SKIZZEN.....	65
7.2.2. NEUE RUMÄNISCHE SKIZZEN.....	73
7.2.3. RUMÄNISCHE DICHTUNGEN.....	73

7.2.4. RUMÄNISCHE MÄRCHEN.....	75
7.2.5. RUMÄNIENS ANTEIL AM KRIEGE 1877/78.....	76
7.2.6. ANTOLOGIILE POSTUME EDITATE DE HERMANN KIENZL.....	76
7.3. CALITATEA TRADUCERILOR.....	78
7.3.1. TRADUCERILE DIN LIRICA ROMÂNESCĂ.....	78
7.3.2. TRADUCERILE DIN PROZA ROMÂNESCĂ.....	91
VIII. MITE KREMnitz – Scriitoarea.....	95
8.1. CONȚINUTUL OPERELOR.....	95
8.2. Teme și motive românești în creația sa literară.....	112
8.2.1. VIAȚA SOCIAL-POLITICĂ DIN ROMÂNIA.....	113
8.2.2. TEMA IUBIRII.....	119
8.2.3. ASPECTE DIN VIAȚA SOCIALĂ A ROMÂNILOR.....	126
8.2.4. MEDIUL NATURAL.....	133
8.3. MOTIVAȚIA SCRITORICEASCĂ.....	136
IX. MITE KREMnitz – Lucrări biografice.....	138
9.1. BIOGRAFIA REGINEI ELISABETA I A ROMÂNIEI.....	138
9.2. BIOGRAFIA REGELUI CAROL I.....	140
9.3. BIOGRAFIA MAMEI REGINEI ELISABETA.....	142
X. CONCLUZII.....	144
XI. BIBLIOGRAFIE.....	148
ANEXE.....	156
ANEXA A.....	156
ANEXA B.....	198

Cuvinte cheie: junimea, traduceri, antologii, dito și idem, biografii

În mod greșit, scriitoarea germană Mite Kremnitz a fost și mai este percepută încă la noi în țară prin prisma unei idile pe care aceasta a avut-o cu Mihai Eminescu. De-aceea prin prezenta lucrare ne propunem să schimbăm această percepție și să așezăm în adevărata lumină personalitatea lui Mite Kremnitz, cea care la sfârșit de secol XIX a constituit acea punte de legătură dintre cultura română și cea germană, atât de necesară pentru ca două culturi să poată interacționa între ele.

Toate acestea nu s-ar fi întâmplat însă fără susținerea lui Titu Maiorescu, deoarece Maiorescu a fost cel ce a determinat familia doctorului Kremnitz să se stabilească la noi în țară și a înlesnit Mitei Kremnitz accesul în cercul junimiștilor, într-o vreme în care acest cerc literar aduna la un loc pe cei mai marcanți reprezentanți ai literaturii române. De-a lungul mai multor ani Mite a fost în casa sa amfitrioana unui salon literar pe unde s-au perindat cei mai importanți scriitori români ai vremii și nu numai. Faptul că i-a cunoscut personal pe acești scriitori și le-a cunoscut și operele i-a dat Mitei Kremnitz posibilitatea să-i promoveze și să-i facă pe mulți dintre ei cunoscuți în spațiul german, fie prin traduceri proprii fie prin alte activități de mijlocire.

Prin întreaga operă literară a sa, fie că vorbim de antologiile de traduceri, de cărțile sau de biografiile pe care le-a scris, Mite Kremnitz a fost ambasadorul culturii române în spațiul vorbitorilor de limbă germană, și acest lucru se întâmpla într-o perioadă în care în Occident nu se prea știa mare lucru despre România.

Dacă prin antologiile de traduceri a fost promotorul unor scriitori importanți de la noi și a unor opere importante din literatura română, în mod inspirat selectate de către traducător, în cărțile sale, de autor sau coautor alături de Carmen Sylva, universul românesc

a constituit sursa majoritară de inspirație. Nu mai este cazul nici unui alt scriitor german la acea vreme. „Cărțile scrise de Mite nu au fost bestselleruri, dar în general au fost tipărite în două până la trei ediții și au fost primite destul de bine de critica de specialitate. Astfel că scopul ei de-a fi propagandista României a fost atins de ea în mare măsură”¹.

Un alt aspect pentru care Mite Kremnitz este importantă pentru cultura noastră decurge din activitatea ei de biografă a Curții Regale de la noi la sfârșit de secol XIX. Astfel biografia închinată Regelui Carol I a rămas până în zilele noastre o sursă de documentare importantă pentru istorici. Regele Carol I a permis lui Mite accesul la documentele sale personale, astfel că cele patru volume ale lucrării conțin informații importante pentru istorici și nu numai.

Mite Kremnitz a arătat o mare simpatie pentru poporul român și pentru țara unde și-a petrecut cei mai frumoși ani ai vieții, o țară pe care a iubit-o cel puțin tot la fel de mult ca și pe patria natală, Germania, iar prin demersurile ei scriitoarea a încercat să ofere o imagine echilibrată și reală a României.

Împărtășim părerea strănepotului scriitoarei, Georg Kremnitz, și anume că „pe de-o parte în timpul vieții Mite Kremnitz a reputat un frumos succes drept o scriitoare recunoscută și necritică, pe de-altă parte a avut ghinionul, ca tot universul ei să se destrame după moartea sa (...). Acest lucru se datorează pe de-o parte intrării României în război de partea adversarilor Germaniei, dar și datorită faptului că Germania s-a adâncit într-o criză materială, care îngreuna cultivarea moștenirii culturale, „mai ales dacă aceasta avea legătură cu un stat ce era perceput nu numai ca un „adversar” ci chiar ca un trădător”. Acest lucru a influențat în mod negativ cultivarea operei sale pe mai departe. Ei îi rămâne faima, de-a fi fost un inițiator important al României moderne și al culturii românești contemporane în viața spirituală a Germaniei.”²

Considerăm deci, că este timpul ca activitatea depusă de Mite Kremnitz în slujba culturii române și a poporului român să fie din nou scoasă la iveală, pentru ca meritele ei să fie recunoscute la justa lor valoare și sperăm ca prezenta lucrare să constituie un început în acest sens.

---

¹ Georg Kremnitz, *Mite Kremnitz und ihre Rolle in den deutsch-rumänischen Beziehungen* în vol. Maren Huberty / Michèle Mattusch, „Rumänien und Europa: Transversale”, Berlin, Edit. Frank&Timme GmbH, 2009, p.125.

² Georg Kremnitz, *art.cit.*, p. 125.

În capitolul *Mite Kremnitz – Viața* sunt relatate momentele importante din viața scriitoarei. Născută într-o familie de cărturari și medici vestiți din Germania viața lui Mite Kremnitz prinde contur și își află un sens abia după stabilirea sa împreună cu soțul ei, medicul Wilhelm Kremnitz la București. Pe de-o parte întâlnirea cu scriitorii junimiști și prietenia pe care a legat-o cu Regina Elisabeta României, pe de-altă parte, au constituit momentele de cotitură ce au îndemnat-o pe Mite Kremnitz să scrie și au contribuit la formarea ei ca scriitor. Scriitoarea și-a găsit astfel adevărata menire a ei în viață, pe aceea de-a scrie, și mai mult, ca prin traduceri și producțiile literare proprii având drept inspirație societatea românească să-și pună scrisul în slujba promovării culturii și civilizației românești în spațiul german. După moartea soțului ei Mite Kremnitz se retrage împreună cu cei doi fii ai săi în Germania lăsând în urmă ceea ce i-a marcat profund existența, și anume universul românesc.

Capitolul *Mite Kremnitz și Mite Maiorescu* prezintă relația celor doi, mai ales în plan afectiv. Putem afirma cu certitudine că Maiorescu a fost un personaj cheie în viața lui Mite, căci fără el, probabil că scriitoarea nu ar fi ajuns niciodată pe meleagurile noastră și nu ar fi ajuns nici scriitoare, dacă Maiorescu nu ar fi introdus-o în cercul celor mai marcanți literați de la noi, la sfârșit de secol XX. Relația personală dintre cei doi a fost una plină de respect reciproc, de înaltă ținută intelectuală și uneori platonice. Mite nu l-a iubit ci l-a îndrăgit pe Maiorescu; i-au plăcut întotdeauna călătoriile alături de el, la fel cum întotdeauna i-a plăcut să-l aibă ca partener de discuții. Pe de-altă parte a avut întotdeauna numai cuvinte de laudă și de apreciere la adresa activității sale, considerându-l drept liderul intelectualității românești. Maiorescu, la rândul său a apreciat foarte mult inteligența și formația intelectuală a cumnatei sale, găsind la ea ceea ce ar fi vrut să găsească în persoana soției sale. Lui Maiorescu îi revine și meritul de-a fi susținut tot timpul activitatea literară a scriitoarei germane și de-a fi recunoscut la justa valoare importanța activității ei literare pentru români.

În capitolul *Mite Kremnitz și Mihai Eminescu* am creionat vestita idilă dintre cei doi. Paradoxal este faptul că nu activitatea scriitoricească a Mitei Kremnitz ci tocmai acest episod amoros a făcut-o cunoscută la noi pe scriitoarea germană. Acest lucru se datorează în primul rând protagonistei însăși, prin publicarea amintirilor ei personale despre

Eminescu, document extrem de important pentru istoria literaturi române, fiindcă este una din puținele mărturii cu privire la persoana lui Eminescu. O parte din vină i se datorează însă și lui Eugen Lovinescu, care în anul 1934 a publicat un roman al cărui subiect l-a constituit tocmai această relație de dragoste.

Capitolul *Mite Kremnitz și Junimea* prezintă legătura strânsă dintre scriitoarea germană și societatea literară. Suntem siguri de faptul că această relație a îndemnat-o pe Mite să-și pună în practică talentul scriitoricesc. La fel de adevărat este însă și faptul că junimiștii au găsit în persoana scriitoarei, pe de-o parte un aprig susținător al idealurilor lor, și pe de-altă parte, prin introducerea la *Rumänischen Skizzen* și prin corespondența ei cu Lorenz Diefenbach, pe cel mai bun promotor al ideilor lor în spațiul german.

Un alt personaj marcant în viața Mitei Kremnitz a fost Regina Elisabeta I a României. Relația dintre cele două, atât cea în plan personal cât și cea în plan literar a fost abordată în capitolul *Mite Kremnitz și Carmen Sylva*. Prima regină a României a avut în persoana Mitei Kremnitz o prietenă sinceră și devotată pe viață. Acest lucru decurge și din corespondența dintre cele două, corespondență ce în mare parte se află depusă într-un fond la Biblioteca Universitară „Lucian Blaga” din Cluj Napoca. Pentru prima dată în lucrarea de față prezentăm în traducere proprie câteva din scrisorile reginei adresate lui Mite Kremnitz, scrisori ce denotă legătura strânsă dintre cele două. Ce a avut însă Mite Kremnitz de câștigat de pe urma acestei prietenii? În primul rând regina i-a asigurat prietenei sale accesul în cercurile înalte ale societății românești ceea ce i-a permis lui Mite să întrețină legături cu personalitățile marcante ale vremii. Pe de-altă parte, Regina Elisabeta recunoscând potențialul ei scriitoricesc a fost cea care ademenit-o într-o colaborare scriitoricească reușind s-o facă să publice alături de ea primele sale traduceri. Deoarece volumele de traduceri s-au bucurat de un real succes în Germania cele două au dezvoltat colaborarea lor, aceasta materializându-se prin publicarea sub pseudonimul Dito și Idem a mai multor romane epistolare de succes. Este prezentat aici și modul în care s-a desfășurat această colaborare scriitoricească dintre ele. După scandalul Văcărescu și după ce Carol I și-a încredințat memoriile lui Mite Kremnitz, și nu soției sale, spre a fi prelucrate în vederea publicării lor, relațiile personale dintre cele două s-au răcit considerabil. Considerăm însă că în plan literar ceea ce a rămas cu adevărat important în urma acestei relații sunt

traducerile și romanele pe care le-au publicat împreună și care au promovat literatura română în afara granițelor țării.

În capitolul *Mite Kremnitz – traducătoarea* ne-am aplecat asupra activității de traducător a Mitei Kremnitz. Am subliniat de nenumărate ori în prezenta lucrare că tocmai această activitate a ei este importantă pentru cultura noastră, deoarece s-a numărat printre primii tălmăcitori în limba germană a operelor literare românești. Pentru a pune în lumină acest lucru am făcut mai întâi o scurtă trecere în revistă a ceea ce s-a tradus în limba germană din literatura română în a doua jumătate a secolului XIX. Astfel, antologiile ei *Rumänische Skizzen*, *Neue Rumänische Skizzen*, *Rumänische Märchen* sau cea publicată alături de Carmen Sylva, *Rumänische Dichtungen* constituie prin selecția operelor literare ce au fost traduse un reper și în același timp o sursă extraordinară de documentare asupra spiritului și specificului românesc. În ceea ce privește calitatea traducerilor, cele din proză sunt mult mai reușite decât cele din lirica românească, ceea ce nu-i știrbește cu nimic traducătorului din meritul de-a fi fost primul tălmăcitor în limba germană a poeziilor lui Eminescu.

În capitolul *Mite Kremnitz – scriitoarea* am încercat să spicuim pe scurt conținutul cărților publicate de scriitoarea germană și am făcut acest lucru pentru a demonstra faptul, că și prin aceste cărți ale sale, autoarea lor s-a dovedit a fi cel mai bun ambasador și promotor al nostru în spațiul german. Acest lucru se datorează faptului că deși sunt scrise în limba germană în marea lor majoritate ele au ca sursă de inspirație viața socială de la noi, mai ales cea din înalta societate românească, năravurile românilor, politica și pe politicienii români și nu în ultimul rând peisajele naturale de la noi din țară.

În capitolul *Mite Kremnitz – biografa* am dorit să scoatem în evidență încrederea de care s-a bucurat Mite Kremnitz din partea familiei regale de la noi, și mai ales din partea lui Carol I. Această încredere s-a materializat prin apariția a trei biografii, și anume una închinată Reginei Elisabeta a României, una închinată Regelui Carol I, întemeietorul României moderne și o ultimă biografie, închinată mamei Reginei, ce a fost scrisă la comandă și nu prezintă nici un fel de interes.

Astfel, realizarea unei lucrări despre viața și opera unei personalități atât de complexe, precum a fost Mite Kremnitz ni s-a părut imperios necesară, deoarece scriitoarea și-a dedicat ce-a mai mare parte a vieții promovării culturii române în spațiul german iar această activitate meritorie a sa este a fost și este mult prea puțin cunoscută de publicul larg de la noi. Putem afirma că scriitoarea germană a făcut chiar o muncă de pionierat în acest sens, ea fiind din momentul publicării primelor traduceri din literatura română în Germania și până la apusul vieții sale un neobosit ambasador al literaturii și culturii noastre pe tărâm german. Astfel nemții, austriecii, elvețienii și alte nații vorbitoare a limbii germane au putut, poate pentru prima dată intra în contact cu spiritul și specificitatea românilor. Ori astfel de merite trebuiesc recunoscute și apreciate la justa lor valoare.

BIBLIOGRAFIE

TRADUCERI:

1. Kremnitz, Mite, *Rumänische Skizzen*, București, Editura Socec, 1877.
2. Kremnitz, Mite, *Neue Rumänische Skizzen*, Leipzig, Editura Friedrich, 1880.
3. Kremnitz, Mite, *Rumänische Märchen*, Leipzig 1882.
4. Kremnitz, Mite, *Rumäniens Anteil am Kriege 1877-1878*, Leipzig, Editura Brockhaus, 1888.
5. *Die Fäulnis Rumäniens im Lichte rumänischer Dichter und Schriftsteller, Dichtungen und Aufsätze übersetzt von Mite Kremnitz hrsg. und eingeleitet von Hermann Kienzl*, München, Editura G. Müller, 1917.
6. Kremnitz, Mite, *Die Kammerwahl*, editat de H. Kienzl, München, Editura G. Müller, 1918.
7. Sylva, Carmen, *Rumänische Dichtungen, Deutsch von Carmen Sylva. Hrsg. und mit weiteren Beiträge versehen von Mite Kremnitz*, Leipzig, Editura Kröner, 1881.

OPERE

1. Kremnitz, Mite, *Fluch der Liebe*, nuvele, prima ediție, Leipzig, Editura Friedrich, 1880; următoarele ediții apar sub denumirea „Was die Welt schuldig nennt“, Berlin, Editura Concordia, 1907.
2. Kremnitz, Mite, *Aus der rumänischen Gesellschaft; Radu, Fürst Demeter*, două mici romane, Leipzig, Editura Kröner, (nu se cunoaște anul apariției); ediția a II-a, Editura E. Strauß, Leipzig, 1882 și Bonn, 1881.
3. Kremnitz, Mite, *Ein Fürstenkind*, Leipzig, Editura Friedrich, 1883; ediția a II-a a apărut sub titlul *Eine Hilfloose*, Berlin, Editura Concordia, 1906 .
4. Kremnitz, Mite, *Ausgewanderte*, Leipzig, Editura Kröner, 1890 și Bonn, Editura Strauss, 1890.
5. Kremnitz, Mite, *Elina. Zwischen Kirche und Pastorat*, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1895.
6. Kremnitz, Mite, *Sein Brief*, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1896.

7. Kremnitz, Mite, *Herr Baby, eine Kindergeschichte*, prima ediție apare la Breslau, Editura Schottländer, 1901; ce-a de-a doua ediție apare la Berlin, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1910.
8. Kremnitz, Mite, *Am Hofe von Ragusa*, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1902.
9. Kremnitz, Mite, *Fatum*, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1902.
10. Kremnitz, Mite, *Mann und Weib*, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1902.
11. Kremnitz, Mite, *Mutterrecht*, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1906.
12. Kremnitz, Mite, *Ist das das Leben?*, Berlin, Editura Concordia, 1908.
13. Kremnitz, Mite, *Die Getäuschten*, Berlin, Editura Concordia, 1909.
14. Kremnitz, Mite, *Siegerin Zeit*, Berlin, Breslau, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1907.
15. Kremnitz, Mite, *Der rote Streif*, Berlin, Editura Vita, 1908.
16. Kremnitz, Mite, *Die Getäuschten*, Berlin, Editura Concordia, 1908.
17. Kremnitz, Mite, *Laut Testament*, Berlin, Editura Vita, 1911.
18. Kremnitz, Mite, *Das Geheimnis der Weiche B.M.*, Berlin, 1913.
19. Kremnitz, Mite, *Mutter unbekannt*, Leipzig, Editura Reklam, 1917.
20. Kremnitz, Mite, *Tönendes Erz*, Editura Concordia, Berlin, 1912.

BIOGRAFII

1. Kremnitz, Mite, *Carmen Sylva. Ein Lebensbild der Dichterin*, Breslau, Editura Schottländer și Editura Deutsche Bücherei, 1882.
2. Kremnitz, Mite, *Aus dem Leben König Karls von Rumänien*, 4 volume, Stuttgart, Editura Cotta, 1900.
3. Kremnitz, Mite, *König Karl von Rumänien*, Berlin, Editura Schlesisches Verlagsanstalt, 1903.
4. Kremnitz, Mite, *Regele Carol al României*, traducere, București, Editura Casa Școalelor, 1904.
5. Kremnitz, Mite, *Marie, Fürstin Mutter zu Wied*, Leipzig, Editura E. Thamm, 1904.

OPERE ÎN COLABORARE CU CARMEN SYLVA

1. Sylva, Carmen; Kremnitz, Mite, *Aus zwei Welten*, Leipzig, Editura Kröner, 1883.
2. Sylva, Carmen; Kremnitz, Mite, *Astra*, Bonn, Editura Strauß, 1886.
3. Sylva, Carmen; Kremnitz, Mite, *Feldpost*, Bonn, Editura Strauß, 1886.
4. Sylva, Carmen; Kremnitz, Mite, *Anna Boleyn*, operă dramatică, Editura Strauß, 1888.
5. Sylva, Carmen; Kremnitz, Mite, *In der Irre*, Bonn, Editura Strauß, 1888.
6. Sylva, Carmen; Kremnitz, Mite, *Rache und andere Novellen*, Bonn, Editura Strauß, 1889.

TRADUCERI ȘI ARTICOLE ALE MITEI KREMnitz ÎN REVISTE DE SPECIALITATE

1. *Eine rumänische Dorfgeschichte (Gura satului)* în *Hallbergers Illustrierte Welt*, nr.22 și 23, 1879.
2. *Andrei Florea, der Curcan (traducerea nuvelei „Andrei Florea Curcanul” de Nicu Gane)*, în *Nord und Süd*, vol.11, Berlin, 1879, p.328.
3. *Herr Baby. Eine Kindergeschichte* în *Nord und Süd*, vol.93, Berlin, 1879, p.328.
4. Sub pseudonimul George Allan, *Das Klagelied im rumänischen Volksmunde* (trad. *Doina populară la români*), în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 49, vol.97, p.530.
5. *Rumänische Gesellschaft. Szenen aus Bukarest* în *Nord und Süd*, vol.14, Berlin, 1880.
6. *Briefe über die neuere rumänische Literatur I*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 49, vol.97, p.238.
7. *Briefe über die neuere rumänische Literatur II*, *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 49, vol.97, p.252.
8. *Ein rumänisches Drama (O dramă românească)* în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 49, vol.97, p.158.
9. Sub pseudonimul George Allan, *Ein rumänisches Drama*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 49, vol.98, p.603.

10. Sub pseudonimul George Allan, *Ein Roman von Henri Rochefort*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 49, vol.98, p.644.
11. *4 Gedichte von Eminescu – Einsamkeit, Melancholie, Liebeslied, Der Eisvogel* în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1880, 50, vol.99, p.130.
12. *Mitarbeit an den Aforisme*, în *Convorbiri literare*, București, 1880, vol.XIII, p.21, 60, 134, 178.
13. *Ochii Mamei* (traducere după N. Gane), în *Convorbiri literare*, București, 1880, vol.XIII, p.449.
14. *Un caracter de artist*, în *Convorbiri literare*, București, 1880, vol. XIX, p.557.
15. *Eine Satire (III) von Eminescu* în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1881, 50, vol.99, p.391.
16. *Neue und alte rumänische Publikationen* (trad. *Publicații românești noi și vechi*), în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1881, 50, vol.99, p.203.
17. *Die Glücksmühle* (trad. după *Moara cu Noroc* a lui I.Slavici) în *Deutsche Reveu*, Berlin, 1881, 6, p.6, 57, 148, 310.
18. *Carmen Sylva*, în *Nord und Süd*, vol.20, Berlin, 1882, p.5.
19. „*Stan Bolovan*”. *Ein rumänisches Volksmärchen, niedergeschrieben von Ioan Slavici. Deutsch von Mite Kremnitz* (trad.„*Stan Bolovan*”. *O poveste populară românească scrisă de Ioan Slavici. Traducere de Mite Kremnitz*), în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1882, 51, vol.102, p.22.
20. Sub pseudonimul George Allan, „*L'abbe Constantin*“ von *Ludovic Halevy*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1882, 51, vol.102, p.190.
21. Sub pseudonimul George Allan, *George Sands „Correspondence” I. Band* în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1882, 51, vol.102, p.373.
22. Sub pseudonimul George Allan, *Romania, past and present, by James Samuelson*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1882, 51, vol.102, p.498.
23. Sub pseudonimul George Allan, *Der zweite Band von Georg Sands Korrespondenz (Volumul II al corespondenței scriitoarei George Sands)*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1882, 51, vol.102, p.532.

24. Sub pseudonimul George Allan, *Carit Etlars „Arme Leute”*, în *Magazin für die Literatur des Auslandes*, Berlin, 1882, 51, vol.102, p.682.
25. *Elisabeth, Königin von Rumänien* în *Der Bukarester Salon*, București, 1883, vol.1, p.23.
26. *Nadel und Faden* (trad. după *Ac și Ață* a lui I. Slavici), în *Der Bukarester Salon*, București, 1883, vol.1, p.34.
27. *O verweil* (trad. poeziei *O, rămâi* a lui M. Eminescu), în *Der Bukarester Salon*, București, 1884-1885, p.5.
28. *Kurzporträt: Basil Alexandri*, în *Der Bukarester Salon*, București, 1884 - 1885, p.114.
29. *Ewiglich* (trad. poeziei *O, mamă* de Mihai Eminescu) în *Der Bukarester Salon*, București, 1884-1885, p.149.
30. *Melancholie* (trad. poeziei *Melancolie* de Mihai Eminescu) în *Der Bukarester Salon*, București, 1884 - 1885, p.245.
31. *Trennung* (trad. poeziei *Despărțire* de Mihai Eminescu) în *Der Bukarester Salon*, București, 1884 - 1885, p.366.
32. *Einsamkeit* (trad. poeziei *Singurătate* de Mihai Eminescu) în *Der Bukarester Salon*, București, 1884 - 1885, p.457.
33. *Der heilige Andreas* (trad. *Sfântul Andrei* de Nicu Gane) în *Der Bukarester Salon*, București, 1884 - 1885, p.245.
34. *Die Wäldlerin. Dorfgeschichte*, (trad. nuvelei *Pădureanca* de I. Slavici) în *Romänische Revue*, București, 1885, 1, p.40, 105, 172, 225, 284, 350.
35. *Liebe wie das Salz in den Speisen* (trad. *Sarea în bucate* de I. Ispirescu) în *Romänische Revue*, București, 1886, 2, p.106.
36. *War es Liebe?* în *Nord und Süd*, vol.51, Berlin,1889, p.291.
37. *Am Dorfkreuz* (trad. după *La crucea din sat* de I. Slavici) în *Das literarische Rumänien*, București, 1889, I, Nr.4, p.131; în *Das literarische Rumänien*, București, 1889, I, Nr.5, p.175; în *Das literarische Rumänien*, București, 1889, I, Nr.6, p.202.
38. *Zwischen Kirche und Pastorat. Novelle* în *Deutsche Rundschau*, Berlin, 1890, vol.63, p.321.

39. *Vorher und Nachher. Novelette* în *Deutsche Reveu*, Berlin, 1891, 16, p.153.
40. *Eigenwillige – Skizze*, în *Das Magazin für Literatur*, Berlin, 1892, 61, p.515, 530, 546.
41. *Aus dem Leben König Karls von Rumänien. Nach den Aufzeichnungen eines Augenzeugen* (trad. *Die viața Regelui Carol al României. După însemnările unui martor ocular*), în *Deutsche Reveu*, Berlin, 1894, 19, p. 19.
42. *Die Russin* în *Deutsche Reveu*, Berlin, 1901, 26, p.140.
43. *Mann und Weib. Novelle*, în *Nord und Süd*, Berlin, vol.100, 1902, p.139.
44. *Die Diplomatin, Skizze*, în *Deutsche Reveu*, Berlin, 1902, 27, p.5.
45. *Nadel und Faden* (trad. după *Ac și Ață* a lui I. Slavici), în *Rumänischer Lloyd*, București, 1904, 29.4, XXI, Nr.5075, p.4.
46. *Dorfkreuz* (trad. după *La crucea din sat* de I. Slavici) în *Rumänischer Lloyd*, București, 1906, 24.12, XXIII, Nr.5857.
47. *Popa Tanda. Eine Dorfgeschichte* (trad. nuvelei *Popa Tanda* de I. Slavici) în *Rumänischer Lloyd*, București, 1907, 31.1, p.4.
48. *Ein rumänischer Lenau* în *Preußische Jahrbücher*, Berlin, 1910, vol.139, caietul 3, p.495.
49. *Un Lenau Român*, în *Convorbiri literare*, București, 1910, vol. XLIV, p.783.
50. *Amintiri despre Eminescu*, în *Convorbiri literare*, București, 1933, vol. LXVI p.7 și 97.

BIBLIOGRAFIA CRITICĂ

1. Brümmer, Franz, *Lexikon der deutschen Dichter und Prosaisten*, Leipzig, 1913.
2. Călinescu, George, *Viața lui Mihai Eminescu*, București, 1969.
3. Diederich, Benno, *Carmen Sylva. Ein Lebensbild aus der Zeit ihres dichterischen Wirkens*, Leipzig 1898.
4. Diefenbach, Lorenz, *Völkerkunde Europas*, I, Darmstadt, 1880.
5. Eminescu, Mihai, *Der Abendstern*, traducere din limba română de Zoltan Franyo, Ed. Kriterion, București, 1989.

6. Eminescu, Mihai, *Luceafărul. Der Abenstern*, traducere din limba română de Günther Deicke, Ed. Cartea Românească, București, 1985.
7. Eminescu, Mihai, *Opera poetică*, București, Editura Semne, 2007.
8. Engel, Eduard, *Kurzgefasste deutsche Literaturgeschichte*, Leipzig 1930.
9. Feuerbach, Ludwig, *Das Wesen des Christentums*, Leipzig, 1841.
10. Grebing, Renate, *Mite Kremnitz. Eine Vermittlerin der rumänischen Kultur in Deutschland*, Editura Peter Lang Frankfurt / M. Herbert Lang Berna, 1976.
11. Nicolae Iorga, *Opinia publică germană și România lui Carol I*, în “Memoriile secțiunii istorice”, seria III, vol. XIV, București, 1933.
12. Kienzl, Hermann, *Mite Kremnitz. Eine Betrachtung ihrer Werke und ihrer literarischen Persönlichkeit* în revista *Nord und Süd*, vol. CXV, pag. 352-383, 1905, caietul 345.
13. Kremnitz, Georg, *Mite Kremnitz und ihre Rolle in den deutsch-rumänischen Beziehungen* în vol. Maren Huberty / Michèle Mattusch, *Rumänien und Europa: Transversale*, Berlin, Edit. Frank&Timme GmbH, 2009.
14. Kosch, Wilhelm, *Deutsches Literatur-Lexikon*, Berna, 1953.
15. Leca, Delia Magdalena, *Eminescu în traducere germană și italiană. Simetria în poemul “Luceafărul”* în “Germanistică și comparativă”, vol.6, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2004.
16. Lovinescu, Eugen, *Mite. Roman*, București, Editura Eminescu, 1971.
17. Maiorescu, Titu, *Însemnări zilnice*. Publicate cu o introducere, note, fac-simile și portrete de I. Rădulescu-Pogoneanu, I (1855-1880), Editura Librăriei SOCEC&Co. S.A., București, 1937.
18. Munteanu, Basil, *Geschichte der neueren rumänischen Literatur*, Viena, 1943. Deutsche Übertragungen rumänischer Dichtung, Georg Stadtmüller.
19. Negruzzi, Iacob, *Amintiri*, București, 1970.
20. Podlipny-Hehn, Annemarie, *Carmen Sylva*, Ed. Solness, 2001.
21. Popa, Mircea, *De la est la vest*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2010.
22. Popescu-Cadem, Constantin, *Document în replică*, București, Biblioteca Bucureștilor, 2007.
23. Șchiau, Octavian, în introducerea la *I.L. Caragiale. O scrisoare pierdută*, București,

2002.

24. Stadtmüller, Georg, *Deutsche Übertragungen rumänischer Dichtung*, în Basil Munteanu, *Geschichte der neueren rumänischen Literatur*, Viena, Editura Wiener Verlag, 1943, și *Bibliografia românească modernă: 1831 – 1918*, coord. gen.: Gabriel Ștrempel, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
25. Slavici, Ioan, *Amintiri*, București 1924.
26. Șuteu, Flora și Schiau, Octavian, *Manuscrise eminesciene în colecția Mite Kremnitz*, în *Studii de limbă, literatură și filologie, II*, București, Editura Academiei, 1972.
27. Șchiau, Octavian, *Pe urmele lui Mite Kremnitz*, în „Tribuna”, XIV, 1970, nr.42, 15 oct..
28. Tempeanu, Virgil, *Vechi traducători germani ai poeziei românești*, în *Studii de literatură universală*, vol.XIII, București 1969.
29. Torouțoiu, I.E., *Studii și documente literare „Junimea“*, vol.I-VI, București, 1931 – 1938.
30. Tzigara – Samurcaș, Al., *Mite Kremnitz și Mihail Eminescu*, în *Convorbiri literare*, vol.66, București, 1933.
31. „*Vechi traducători germani ai poeziei românești*“ în „*Studii de literatură universală*”, XII, București, 1969.
32. Wolbe, Eugen, Carmen Sylva. *Der Lebensweg einer einsamen Königin*, Leipzig, 1933.